LIIKKUUKO PIEKSÄMÄKI?

LIIKUNTASEUROJEN TOIMINTAEDELLYTYKSET

2016

LIIKKUUKO PIEKSÄMÄKI?

LIIKUNTASEUROJEN TOIMINTAEDELLYTYKSET

Anton Ahonen ja Anni Polari

Urhes liikuntasuunnittelu Oy
2016

Urhes
LIIKUNTASUUNNITTELU

SISÄLLYSLUETTELO

1 TIEDONHANKINTAMENETELMÄT 6

1.1 SEURAKYSELY 6

1.2 SEURAHAASTATTELUT 6

2 TULOKSET 7

2.1 SEUROJEN TOIMINTA 7

2.2 SEUROJEN TALOUS 10

2.3 SEUROJEN TOIMINTAEDELLYTYKSET 14

2.4 SEUROJEN TYYTYVÄISYYS JA ODOTUKSET 15

2.5 SEURAN JA KAUPUNGIN VÄLINEN YHTEISTYÖ 19

2.6 SEURAN YHTEISTYÖ MUIDEN SEUROJEN KANSSA 20

3 KESKEISET HAASTEET JA KEHITYSKOHTEET 22

JOHDANTO

”Liikkuuko Pieksämäki” on projekti pieksämäkeläisten liikuntaedellytysten parantamiseksi. Kuntalaisten muodostamat yhdistykset ovat tärkeässä osassa suunnittelutyötä. Projektissa pieksämäkeläisiä liikuntatoimintaa järjestäviä yhdistyksiä on lähestetty kyselytutkimuksella ja haastatteluilla. Seurakyselyihin vastasi 19 pieksämäkeläistä seuraa ja haastatteluissa haastateltiin yhteensä 26 seuran edustajaa.

Tämä väliraportti esittelee seuroille suunnatun kyselyn ja haastatteluiden tuloksia. Tuloksia on paikoin täydennetty Liikkuuko Pieksämäki -projektin virkamieshaastatteluiden annilla. Raportin tarkoituksena on luoda kuva pieksämäkeläisten liikuntaa järjestävien seurojen nykytilasta ja tulevaisuuden odotuksista. Raportissa käsitellään kyselytutkimusten tuloksia, joihin yhdistetään haastatteluista saatua tietoa. Lopuksi tiivistetään liikuntaseurojen toimintaan liittyvät merkittävimmät haasteet ja kehityskohteet

1 TIEDONHANKINTAMENETELMÄT

1.1 SEURAKYSELY

Seurakyselyllä kerättiin tietoa pieksämäkeläisten yhdistysten toiminnasta, taloudesta, toimintaedellytyksistä sekä tyytyväisyydestä Pieksämäen liikuntapalveluihin ja –paikkoihin. Seuroilta kysyttiin myös yhteistyömahdollisuuksista seurojen ja kaupungin välillä.

Linkki sähköiseen kyselyyn lähetettiin kaikille pieksämäkeläisille urheiluseuroille ja niiden lisäksi kahdelle yhdistykselle, joiden pääasiallinen toiminta ei liittynyt liikuntaan. Yhteensä 36 seuraa tiedotettiin kyselystä. Kyselylinkki lähetettiin seuroille lokakuun lopussa ja kyselystä muistutettiin marras- ja joulukuun aikana. Seurakyselyyn vastasi yhteensä 19 seuraa vastausprosentin ollessa 53.

Tiedonkeruun jälkeen kyselyaineistot analysoitiin tilasto-ohjelman avulla. Monivalintakysymyksiä analysoitiin tyypillisillä numeerisen aineiston analyysitavoilla kuten frekvenssien, prosenttilukujen ja keskiarvojen avulla.

1.2 SEURAHAASTATTELUT

Kyselytutkimuksen lisäksi seurojen näkemyksiä kartoitettiin haastatteluiden avulla. Liikuntaseurojen edustajien haastattelut suoritettiin Pieksämäellä loka-marraskuussa 2015 sekä maaliskuussa 2016. Haastatteluihin osallistui yhteensä 26:n seuran edustajat, jotka haastateltiin ryhmissä. Ryhmähaastatteluiden avulla saatiin haastateltua useampi seura ja usein ryhmähaastatteluissa haastateltavien ajatuksen kiteytyvät ja voidaan keskittyä laajempiin kokonaisuuksiin yksityiskohtien sijaan. Haastattelut kestivät noin tunnin ajan ja ne järjestettiin uimahallin kokoustilassa.

Haastattelut suoritettiin teemahaastatteluina eli haastattelussa oli ennakkoon määrätyt teemat, mutta itse haastattelu oli hyvin keskustelunomainen. Haastatteluiden aikana haastattelija kirjasi keskeisiksi katsomansa asiat tietokoneelle. Haastattelujen jälkeen muistiinpanot kirjoitettiin puhtaaksi. Tässä raportissa ei ilmene keneltä haastatellulta mikäkin asia on tullut esille.

Haastatteluista saatua materiaalia on käytetty raportissa siten, että sillä on täydennetty kyselyiden tuloksia. Raportissa on hyödynnetty paikoittain myös virkamieshaastattelujen materiaalia.

2 TULOKSET

Kyselyssä tiedusteltiin taustatietona lomakkeen täyttäjän asemaa seurassa. Yleisimmin lomakkeen oli täyttänyt seuran puheenjohtaja, joita oli 67 prosenttia vastaajista. Kolmessa seurassa kyselyyn oli vastannut hallituksen jäsen ja kahdessa sihteeri. Ainoastaan yhdessä seurassa hallitus/johtokunta oli täyttänyt kyselyn yhteistoiminnassa.

2.1 SEUROJEN TOIMINTA

Kyselyssä selvitettiin ensimmäisenä teemana seurojen toimintaa, toiminnan laajuuttaa ja toiminnan tasoa. Tulosten perusteella pieksämäkeläiset yhdistykset järjestävät monenlaista liikuntatoimintaa erilaisissa seuratyypeissä monen kirjavalle jäsenistölle.
Seuroista noin puolet ilmoittaa olevansa yhden lajin erikoisseuroja. Sen sijaan kolmasosa seuroista järjestää pääasiallista toimintaa muutamassa eri lajissa ja viidesosa yhdistyksistä luokittelee itsensä monen lajin yleisseuraksi.

Vastanneet seurat edustavat monipuolisesti eri lajiryhmiä. Sisäpalloilulajit ovat parhaiten edustettuina,

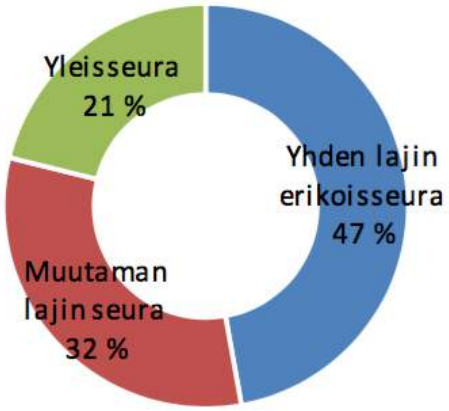

sillä niitä tarjotaan yhdeksässä seurassa, joista peräti viidessä järjestetään lentopalloa. Maasto- ja ulkoilulajeja kuten frisbeegolfia, patikointia, suunnistusta ja SUP-melontaa tarjotaan sen sijaan neljässä seurassa samoin kuin hiihtolajeja. Erilaisia voimisteluja ja jumppia, ulkopalloilulajeja sekä yleisurheilua voi puolestaan harrastaa puolestaan kolmessa kyselyyn vastanneessa seurassa. Vesiliikuntaa tarjoavat seuroista kaksi, kun taas kamppailulajeja ja jääurheilulajeja järjestetään vain yhdessä seurassa.

Seuroissa harrastetut lajit

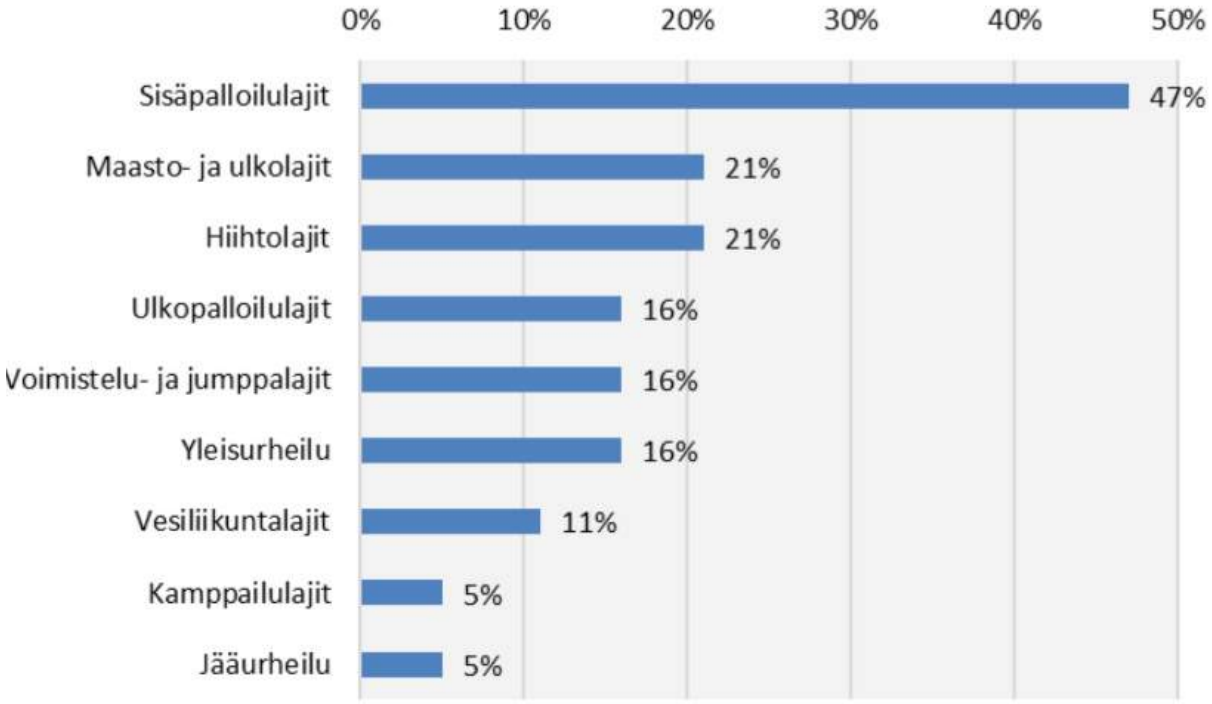

Seurassa tarjottavien lajien ohella seuroilta kysyttiin niiden toiminnan kannalta tärkeimpiä liikuntapaikkoja, joita sai nimetä kolme. Sisäliikuntasalit ovat seurojen tärkein liikuntapaikka. Kyselyyn vastanneet seurat käyttävät useimmiten liikuntahalleja (42 %), koulujen liikuntasaleja (42 %) ja urheilu- ja pallokenttiä (37 %). Useampia mainintoja saavat lisäksi ulkoilureitit ja -alueet, keilahalli, hiihtoladut, kuntosalit, uimahalli ja tenniskentät. Muut liikuntapaikat kuten uimaranta, frisbeegolf-rata ja jäähalli saavat ainoastaan yksittäisiä mainintoja.

Vastanneiden seurojen jäsenmäärät vaihtelevat 22 jäsenestä aina 350 jäseneen. Yhteensä kyselyyn vastanneissa seuroissa on 2682 jäsentä ja keskimäärin yhdessä seurassa 152 jäsentä. Eniten kyselyyn vastasi alle 100 jäsenen yhdistyksiä, joita on 42 prosenttia seuroista. Huomionarvoista on, että alle 50 jäsenen seuroja on kuitenkin vain kaksi. Keskikokoisia 100-200 jäsenen seuroja on 26 prosenttia ja isoja yli 200 jäsenen seuroja 32 prosenttia vastanneista seuroista.

Seurojen tärkeimmät liikuntapaikat

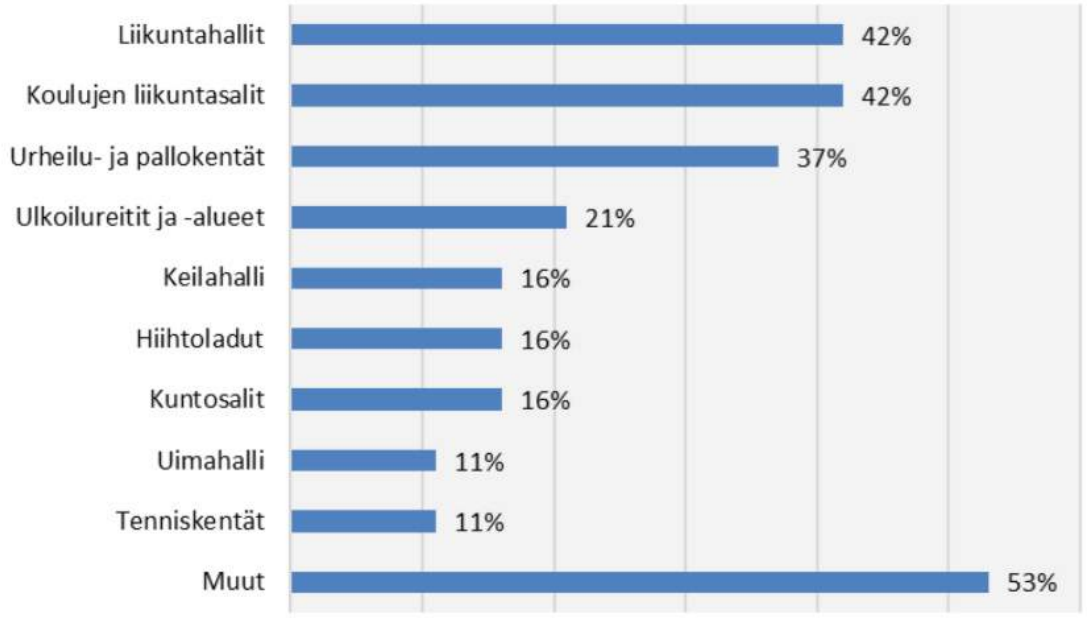

Kyselyyn vastanneet seurat luokiteltuna jäsenmäärän mukaan

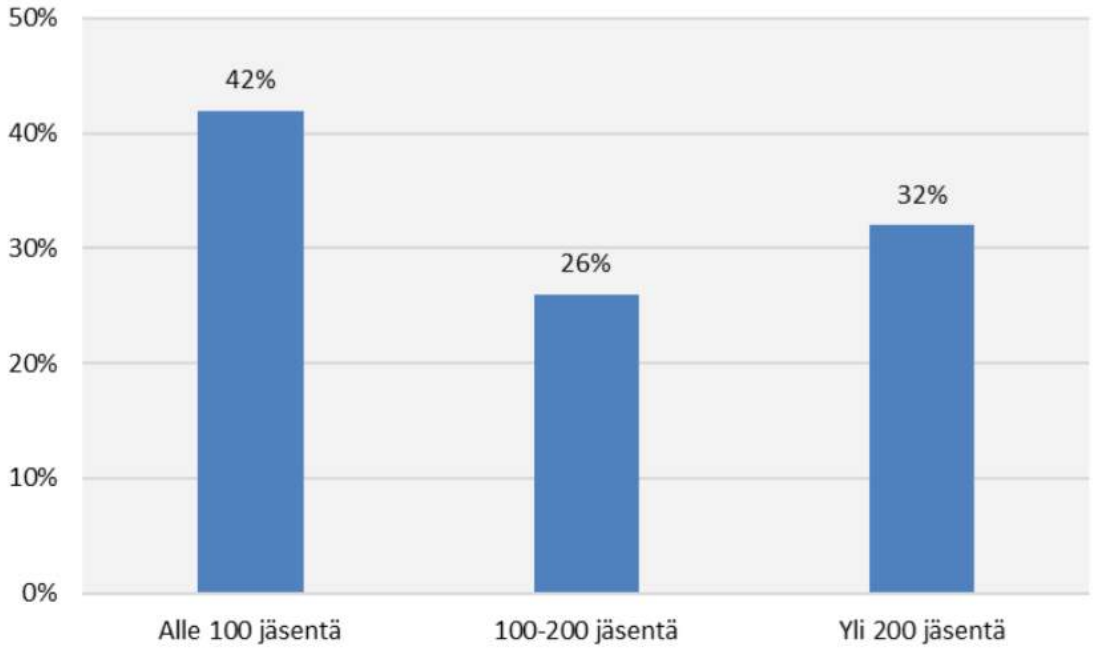

Yhdistyksiltä tiedusteltiin lisäksi, kuinka paljon heillä on jäseninä tyttöjä ja poikia sekä ala- ja täysi-ikäisiä. Vastausten perusteella pystyttiin laskemaan, mikä on keskimäärin eri ryhmien osuus seuran jäsenistöstä. Vastanneissa seuroissa korostuvat aikuisharrastajat, sillä keskimäärin 66 prosenttia jäsenistä on täysi-ikäisiä ja vain 34 prosenttia alaikäisiä. Naiset ovat parhaiten edustettuina seuroissa, sillä 35 prosenttia jäsenistöstä on täysi-ikäisiä naisia. Vähiten seuroissa liikkuu puolestaan poikia, joiden osuus on vain 16 prosenttia. Tuloksia vääristää monen erityisesti alaikäisiä poikia liikuttavan seuran kyselyyn vastaamatta jättäminen. Tämä selittää poikien alhaista suhteellista osuutta verrattuna muihin ryhmiin.

Seurojen järjestämän toiminnan suhteellinen määrä sukupuolittain

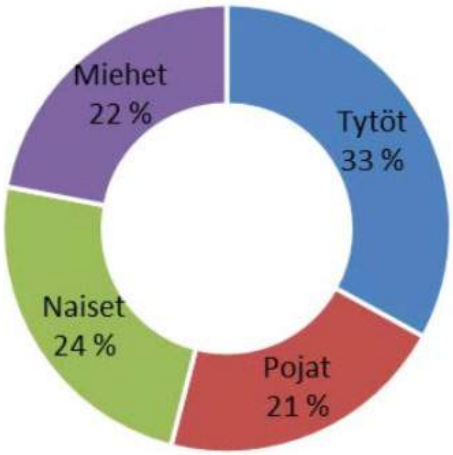

KESKIMÄÄRIN 66% SEUROJEN JÄSENISTÄ ON TÄYSI-IKÄISIÄ

Edelleen selvitettiin, kuinka monta tuntia viikossa toimintaa järjestetään eri ryhmille. Vastanneet seurat järjestävät yhteensä 306 tuntia toimintaa viikossa. Ohjatusta toiminnasta 54 prosenttia on suunnattu alaikäisille ja 46 prosenttia täysi-ikäisille. Sukupuolittain toiminta jakautuu siten, että tytöille ja naisille järjestetään 57 % toiminnasta ja pojille ja miehille 43 %. Määrällisesti eniten toimintaa järjestetään alaikäisille tytöille, jotka ovat harrastajina keskimäärin kolmasosassa seurojen toiminnasta.

Jäsenmäärän ja jäsenistön koostumuksen lisäksi yhdistyksiltä kysyttiin, kuinka monta ihmistä osallistuu säännöllisesti seuran toimintaan viikossa. Säännölliseksi osallistumiseksi lasketaan vähintään kerran viikossa tapahtuva toiminta. Tuloksen mukaan seurat liikuttavat viikoittain yhteensä 1317 henkeä. Pääosan seuroista toimintaan osallistuu viikoittain alle 50 henkilöä. Vain 5 prosenttia seuroista liikuttaa yli 200 henkeä viikossa.

Sukupuolten ja ala-/täysi-ikäisten osuudet seurojen jäsenmäärillä

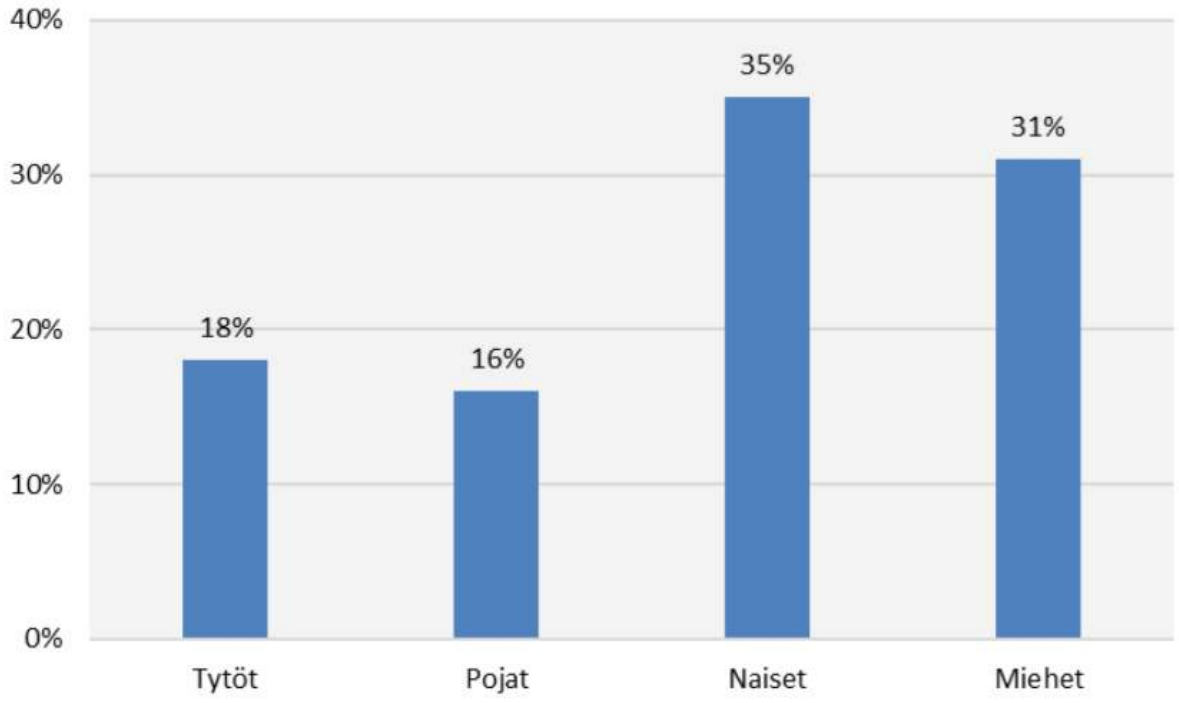

Säännöllisesti seuran toimintaan osallistuvien määrä viikossa

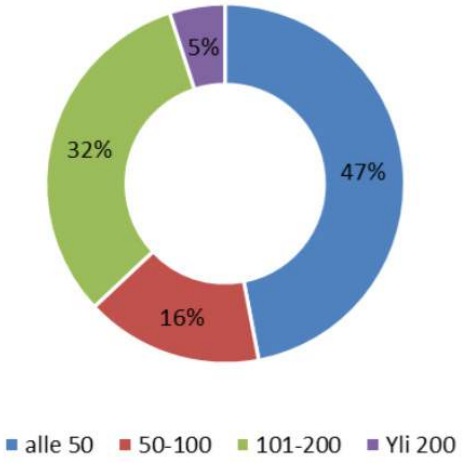

Kyselyssä seurat saivat antaa toimintansa tasosta itselleen kouluarvosanan. Vastaajista 63 prosenttia arvioi oman seuransa toiminnan vähintään hyväksi. Yli kolmasosa seuroista antaa kuitenkin vain tyydyttävän tai kohtalaisen arvion.

Arvio seuran toiminnan tasosta kouluarvosanalla

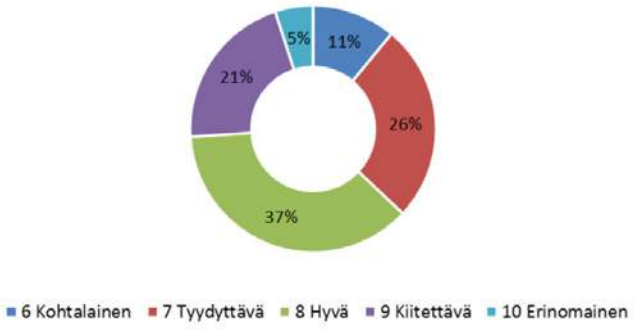

Avoimessa kysymyksessä seurat saivat kertoa toimintansa suurimpia haasteita. Kaksi merkittävintä haastetta ovat seuratoimijoiden sekä osallistujien puute ja väheneminen. Haasteena on, miten ja mistä uusia seuratoimijoita ja osallistujia saadaan rekrytoitua. Seuroista 57 prosenttia nostaa esiin seuratoimijoiden kuten ohjaajien ja vapaaehtoisten puutteellisen määrän. 53 prosenttia on puolestaan huolestunut osallistujamäärän vähenemisestä. Erityisesti nuorten harrastajien väheneminen koetaan haasteeksi.

Reilu kolmasosa seuroista nosti esiin erilaisia liikuntapaikkoihin liittyviä haasteita kuten tietyn liikuntapaikan puuttumisen tai heikon laadun. Reilu viidesosa vastaajista kokee seurojen taloudellisen tilanteen haastavaksi ja 21 % on huolestunut puolestaan siitä, miten seuran toiminta saadaan ylipäätään säilytettyä laadukkaana. Yksittäisiä haasteita ovat myös koulutuksen puuttuminen paikkakunnalta ja tiedonkulun puute. Kaikki avoimet vastaukset löytyvät raportin liitteenä.

Myös seurojen haastatteluissa nostettiin esiin haaste, jossa toimintaan ei saada mukaan riittävästi vapaaehtoisia, ohjaajia ja valmentajia. Seuratoimijoiden vähyys nähdään esteenä toiminnan kehittämiselle. Moni seuroista on pienen ydinporukan tai jopa yksittäisten henkilöiden harteilla. Seurojen toimintaan heijastuu myös negatiivinen väestönkehitys. Muuttotappiokunnassa ikääntyneiden määrä kasvaa ja vastaavasti nuoret lähtevät pois kaupungista, jolloin toiminnalla ei ole jatkuvuutta.

Myös haastatellut virkamiehet pitävät liikuntaseurojen toiminnan suurimpana haasteena vapaaehtoisten rekrytoimista ja työn kasaantumista muutamien ihmisten harteille, mutta myös ammattitaitoisten valmentajien ja ohjaajien puutetta.

2.2 SEUROJEN TALOUS

Talouteen liittyen vastaajilta tiedusteliin yhdistyksen tuloja ja menoja sekä niiden koostumusta. Lähes kaikkien seurojen toiminta tapahtuu nollatuloksella eli vuosittaiset tulot ja menot ovat likimain yhtä suuria. Seurojen tuloissa ja menoissa on kuitenkin suuria eroja, sillä vaihtelua on 300 euron budjetista aina 180 000 euroon saakka. Suurimmalla osalla (47 %) budjetti on kuitenkin alle 10 000 € vuodessa. Seuroista 29 prosentilla budjetti on 10 000-29 999 euroa ja 6 prosentilla 30 000-50 000 euroa. Yli 50 000 euron budjetti on 18 prosentilla seuroista.

Ylivoimaisesti tärkeimpänä tulonlähteenä on jäsenmaksut, jotka kattavat keskimäärin 41 prosenttia seurojen tuloista. Jäsenmaksusaatavien jälkeen toiseksi eniten tuloja saadaan kaupungin avustuksista (16 %). Suurin osa seuroista saa avustuksia toimintaansa, mutta niiden merkitys tulonlähteenä vaihtelee aina 4 prosentista 74 prosenttiin asti. Tämän vuoksi avustuksien suhteellisen osuuden keskiarvo antaa harjaanjohtavan kuvan tilanteesta.

Kilpailutoiminnan tuotot muodostavat keskimäärin 14 prosenttia tuloista, mutta yli puolet seuroista ei saa kilpailutoiminnasta tuloja lainkaan. Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että seurojen tulonlähteet ovat keskenään hyvin erilaisia.

Seurojen budjetit eli tulot/menot vuodessa

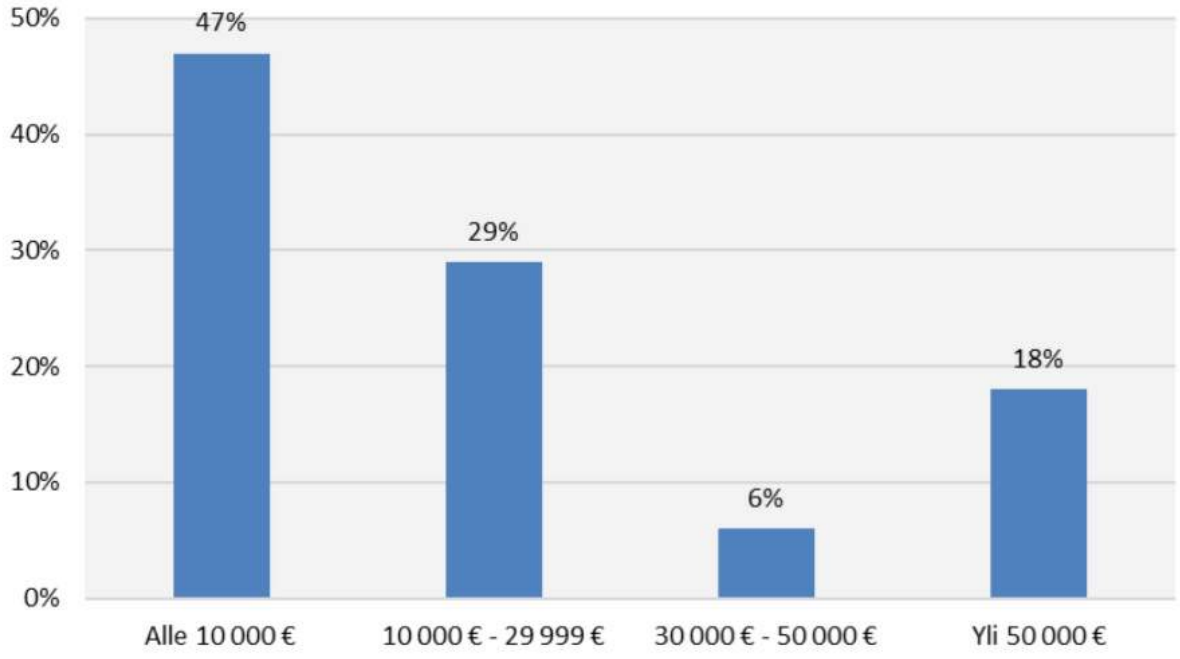

Tulonlähteiden osuus tuloista keskimäärin

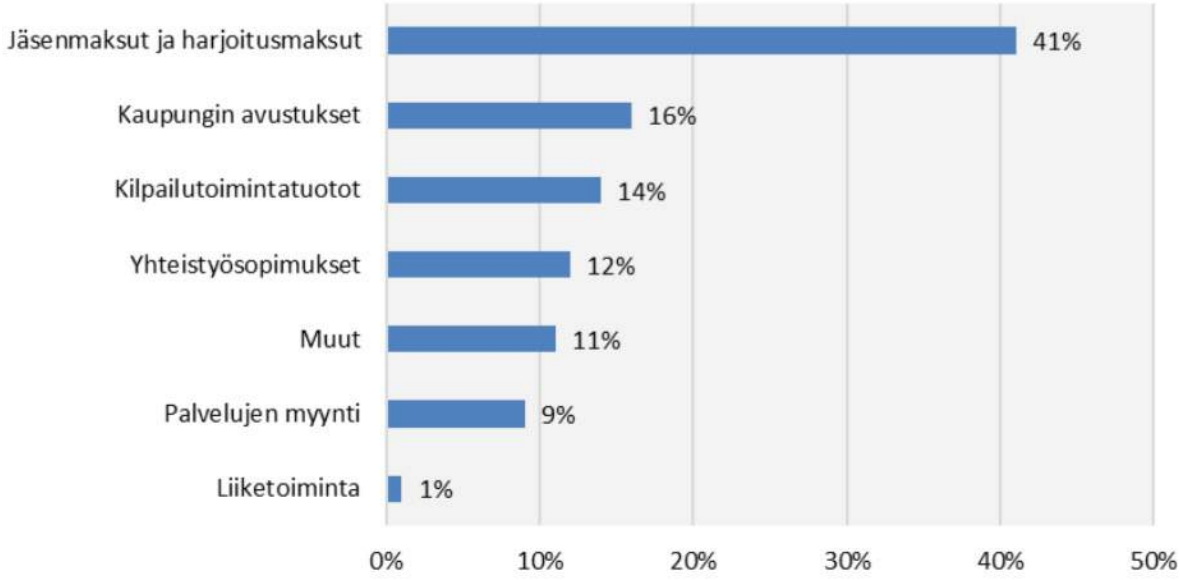

Seuraavassa kuviossa tarkastellaan menojen jakautumista eri osa-alueiden kesken. Kilpailutoiminnan osuus on suurin (27 %) seurojen menoista. Luokittelemattomien menojen osuus on 21 prosenttia, mikä kielii siitä, että seuroilla on ollut vaikeuksia panna kaikkia menoja valmiisiin kategorioihin.

Liikuntapaikkakustannusten osuus on keskimäärin 15 prosenttia, mutta kuitenkin suurimmalla osalla seuroista alle 10 prosenttia. On kaksi yksittäistä seuraa, joilla liikuntapaikkakustannukset muodostivat yli 60 prosenttia seuran menoista. Haastatteluissa suurin osa seuroista koki kaupungin liikuntapaikkavuokrat kohtuullisiksi tai jopa edullisiksi eivätkä ne rasita seurojen taloutta. Kritiikkiä keräävät kuitenkin viikonloppuvuorojen hinnat, joiden eroa arkivuoroihin pidetään liian suurena. Kaupungin mukaan liikuntapaikat ovat jäähallia lukuun ottamatta edullisia käyttää ja vuonna 2014 tilanne parani entisestään, kun sisäliikuntavuorot muuttuivat maksuttomaksi alle 18-vuotiaille.

Henkilöstökulut ovat keskimäärin 11 prosenttia kaikista menoista. Suurimmalla osalla seuroista ei kuitenkaan ole henkilöstökuluja lainkaan ja keskiarvo selittyykin kahden seuran henkilöstökulujen suurella osuudella. Tavallisesti seuran palkatessa päätoimisen työntekijän, henkilöstökustannukset nousevat samalla suurimmaksi tai suurimpien menoluokkien joukkoon. Harrasteliikunnan, liiketoimintakulujen ja välinehankintojen osuus on alle 10 prosenttia menoista.

LIIKUNTASEURAT SAAVAT KAUPUNGILTA TYYPILLISIMMIN TOIMINTA-AVUSTUSTA, JOTA TULEE 69 PROSENTILLE SEUROISTA.

Menolähteiden osuus menoista keskimäärin

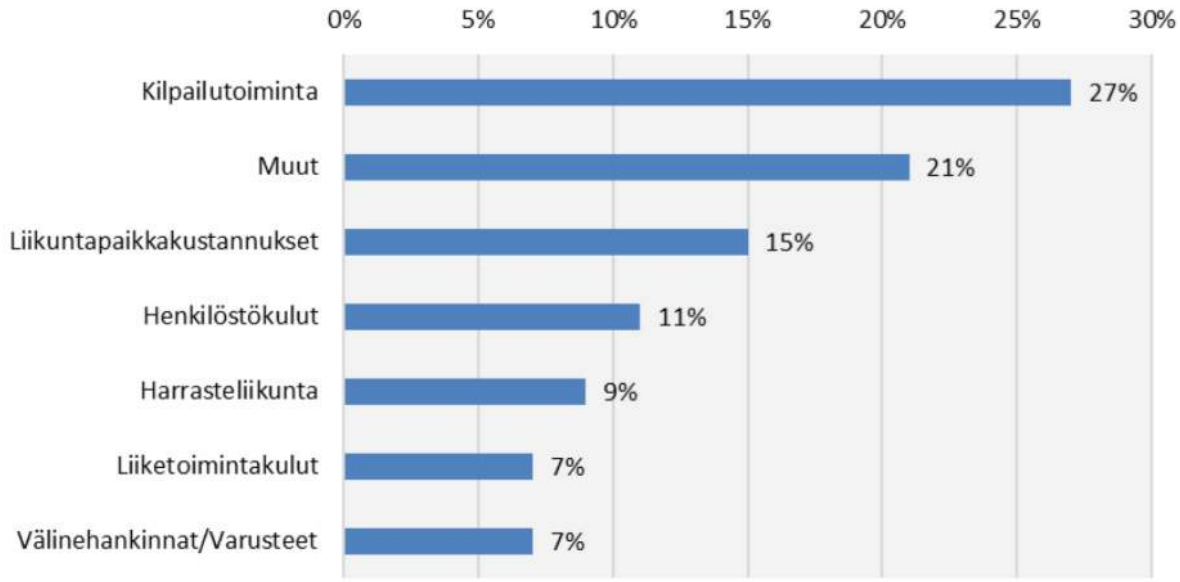

Vastaajilta kysyttiin lisäksi tuottaako seura ulkopuolisille maksullisia palveluita. Seuroista 47 prosenttia tuottaa jäsenistönsä ulkopuolisille palveluja, joista peritään maksu. Tuotettuja palveluita ovat muun muassa kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminta, tilojen vuokraus, harrasteturnaukset, alkeiskurssit ja virkistyspäivät yrityksille.

Tuottaako seura ulkopuolisille palveluja, joista peritään maksu?

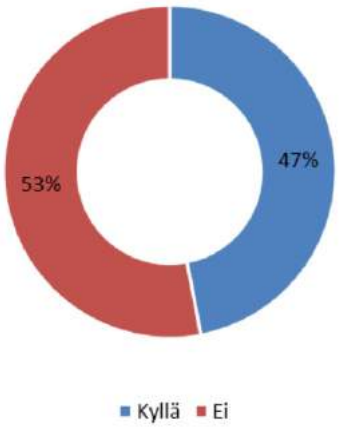

Pieksämäellä toimivat liikuntajärjestöt voivat hakea kaupungilta erilaisia avustuksia toimintaansa. Avustustyyppejä ovat liikuntapaikka-avustus, ohjausavustus nuorten ja erityisryhmien liikuntaan sekä toiminta-avustus. Kyselyssä seuroilta tiedusteltiin, mitä avustuksia ne saavat ja kuinka paljon.

Seurat saavat kaupungilta tyypillisimmin toiminta-avustusta, jota tulee 69 prosentille seuroista. Toiminta-avustusta on jaettu yksittäiselle seuralle enimmillään 5000 € ja vähimmillään 500 €. Keskimäärin yksi seura saa avustusta toimintaansa 1855 € vuodessa.

Ohjausavustusta erityisliikuntaan ei ole vastaanottanut yksikään seuroista, kun taas lasten liikuntaan se on myönnetty 42 prosentille. Ohjausavustus on ollut enimmillään hieman yli 2000 € ja alimmillaan 350 €. Vuodessa ohjausavustusta lasten liikuttamiseen saadaan keskimäärin hieman yli 800 €.

Liikuntapaikka-avustusta on saanut vain kaksi seuraa, joista molemmat ovat vastaanottaneet 1500 € avustussumman.

Kaupungilta saatavat avustukset

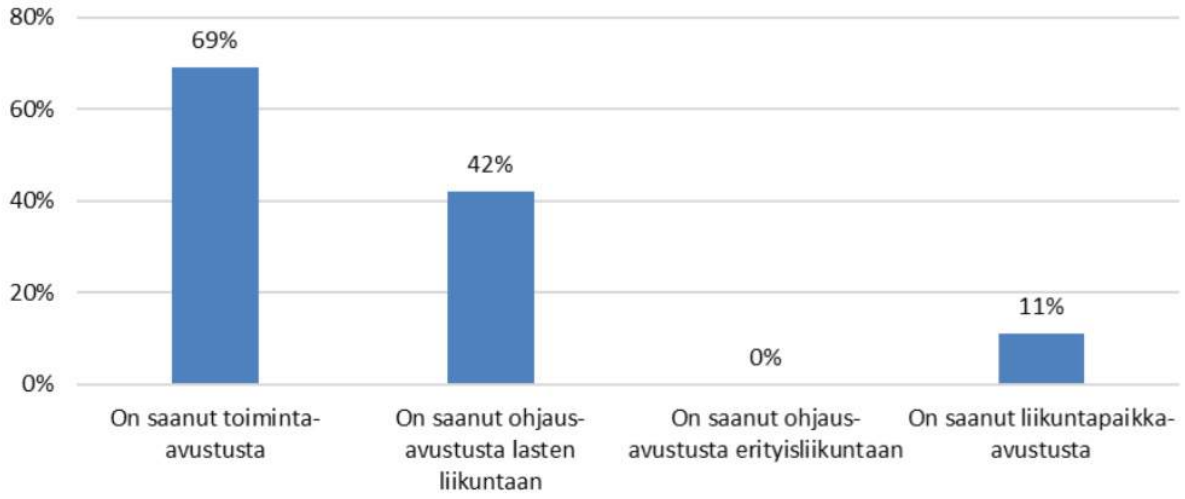

Suurin osa haastatelluista seuroista kertoi kaupungin avustusten olevan merkittävä tulonlähde seuran toiminnalle. Toisaalta muutama seuroista näki, että rahaa pitäisi käyttää avustusten sijaan ennemmin liikuntatilojen kunnostamiseen ja siistimiseen. Myös virkamiehet näkevät avustukset tärkeiksi seuroille, mutta he kokevat kaupungin päätehtävän olevan kuitenkin yleisten edellytysten luonnissa eli liikuntapaikkojen rakentamisessa ja kunnossapidossa. Virkamiehet pitäisivät mieluummin paikat edullisina tai ilmaisina kuin antaisivat suoraa tukea.

Seurakyselyn avoimessa kysymyksessä seurat pääsivät kertomaan mielipiteensä siitä, mitä jakoperusteita avustusten myöntämisessä tulisi soveltaa. Suurin osa seuroista on sitä mieltä, että harrastajamäärien tulisi määrittää seura-avustuksen suuruus. Erityisesti lasten ja nuorten määrä nähdään tärkeäksi perusteeksi. Avustusten määrään tulisi seurojen mielestä vaikuttaa lisäksi toiminnan monipuolisuus. Muutama seura painotti myös lajin kalleutta jakoperusteena. Kaikki seurojen esittämät kriteerit löytyvät raportin liitteestä.

Seuroilta kysyttiin lisäksi, miten kaupungin tulisi priorisoida taloudellinen tuki seuroille. Vastaajat saivat jakaa 1 000 euroa erilaisten avustustyyppien kesken. Seurat arvottavat nuorten toiminnan ylivoimaisesti tärkeimmäksi avustuskohteeksi, sillä se keräsi 40 prosenttia eli 374 euroa jaettavana olevasta rahapotista. Seuraaksi tärkeimmäksi koetaan liikuntapaikkojen maksuttomuus sekä aikuisten liikunnan toiminta-avustus. Toimitila- ja tapahtuma-avustus nähdään vähiten tärkeiksi.

Miten kaupungin tulisi priorisoida taloudellinen tuki seuroille? Jaa 1 000 € eri osa-alueiden kesken

Talouteen liittyen seuroilta tiedusteltiin viimeisenä, miten he näkevät seuran taloudellisen tilanteen kehittyvän tulevina vuosina. Enemmistö (56 %) seuroista arvioi tilanteen pysyvän nykyisen kaltaisena. Vain 17 prosenttia kokee taloudellisen tilanteen kehittyvän myönteisesti, kun taas vajaa kolmasosa näkee tilanteen heikkenevän hieman.

Miten seuran talous tulee kehittymään tulevina vuosina?

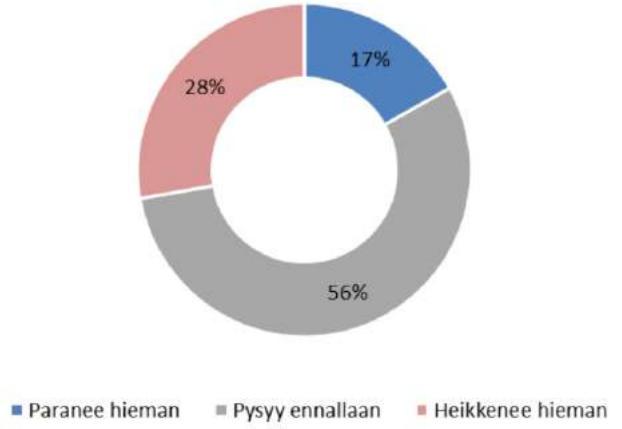

2.3 SEUROJEN TOIMINTAEDELLYTYKSET

Haastatellut seurat näkevät Pieksämäen liikuntaedellytykset kokonaisuudessaan hyviksi. Pieksämäen tilannetta kuvaillaan sangen hyväksi muihin vastaavan kokoisiin kuntiin nähden. Liikuntapaikkaverkostoa pidetään kattavana ja ongelmia on lähinnä yksittäisten liikuntapaikkojen laadussa.

HAASTATELLUT SEURAT NÄKEVÄT PIEKSÄMÄEN LIIKUNTAEDELLYTYKSET HYVIKSI.

Kyselyssä liikuntaedellytyksiä selvitettiin kahdesta näkökulmasta: yleisiä edellytyksiä sekä edellytyksiä seuran kannalta. Yleisiin liikuntaedellytyksiin ollaan tyytyväisempiä kuin seuran toimintaedellytyksiin. Pääosa vastaajista arvioi kuitenkin kummassakin kategoriassa edellytykset vähintään hyviksi. 89 prosenttia yhdistyksistä pitää yleisiä edellytyksiä erinomaisina tai hyvinä, kun vastaava osuus on seurojen edellytysten osalta 68 prosenttia. Seuran toiminnan kannalta kolmasosa seuroista antaa tyydyttävän tai heikon arvion. Yleiset liikuntaedellytykset eivät saa yhtään heikkoa arvosanaa ja vain 11 % kokee ne tyydyttäviksi.

Pieksämäen yleisten liikuntaedellytysten arviointi

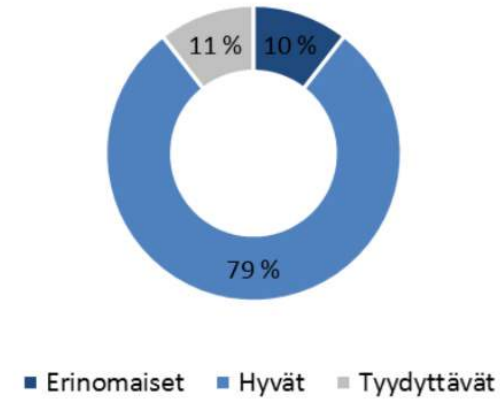

Pieksämäen liikuntaedellytysten arviointi seuran toiminnan kannalta

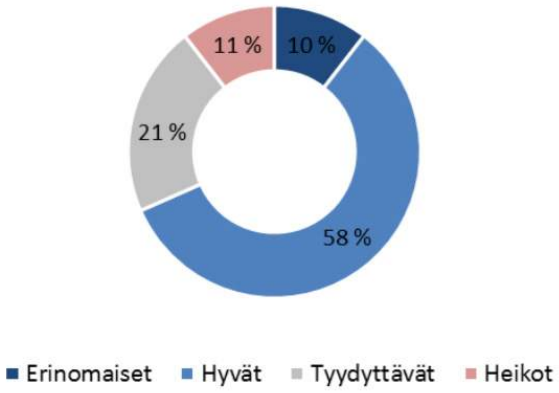

Seuroilta kysyttiin arvosanojen lisäksi avoimessa kysymyksessä tarkemmin, mitkä ovat merkittävimmät seuran toimintaa tukevat ja rajoittavat tekijät Pieksämäellä. Tärkeimpinä edistävinä tekijöinä mainitaan muun muassa kaupungilta saatava taloudellinen tuki sekä avustusten että edullisten tilavuokrien muodossa. Myös toimintaan soveltuvia liikuntapaikkoja kiitellään ja vuorojen saatavuus koetaan hyväksi.

Rajoittavina tekijöinä nousee esiin tiettyjen liikuntatilojen puuttuminen ja puutteet liikuntatiloissa. Osa seuroista kertoo myös ohjaajien ja seura-aktiivien vähyyden sekä osallistujien puutteen hankaloittavan seuran toimintaa. Myös taloudelliset haasteet vaikeuttavat osan seuroista toimintaa.

Urheilutalolla samoin kuin Kontiopuiston liikuntahallilla on aikaisemmin ollut oma vahtimestari, mutta nyt seuroilla on halleihin omat avaimet. Järjestely toimii liikuntapalvelujen mukaan pääsääntöisesti hyvin, mutta

liikuntaseurat ovat tyytymättömiä tilanteeseen, mikä korostui erityisesti seurahaastatteluissa. Liikuntahalleja käyttävät seurat kokevat ongelmaksi sen, että tavaroiden säilytys, valvonta ja tilojen siistiminen on siirtynyt yhä enemmän seurojen vastuulle.

Hallien käyttöön kaivataan lisäksi yhteisiä pelisääntöjä. Nykyisin säilytystilat ovat ahtaita sekä sekaisia ja seurojen omille tavaroille tarvittaisiin selkeämmät paikat. Halleilla saattaa lojua rikkinäisiä tavaroita, joita kukaan ei uskalla heittää pois. Valvonnan näkökulmasta ongelmaksi on koitunut varastelu, jota on tapahtunut ainakin Meriluodon koululla ja Kontiopuistossa.

2.4 SEUROJEN TYYTYVÄISYYS JA ODOTUKSET

Seuroilta tiedusteltiin muutamien liikuntapaikkojen sekä liikuntapalvelujen tarpeellisuutta/tarpeettomuutta seuran toiminnan kannalta. Kyselyn perusteella tarpeellisemmat liikuntapaikat ovat kävely- ja pyörätiet, liikuntasalit ja -hallit, ulkoilureitit ja kuntoradat, joita 62-89 % seuroista pitää tarpeellisina tai melko tarpeellisina. Sen sijaan urheilu- ja pallokenttiä, uimarantoja ja uimahallia pitää tarpeellisina enää 39-50 % vastaajista. Perää pitävät jäähalli ja tekojääkentät, jotka arvioi tarpeelliseksi vain 5-11 % seuroista. Jäähallin ja -kenttien sekä uimahallin alhainen tarpeelliseksi mieltäminen aiheutuu siitä, että ne eivät tarjoa kovinkaan moneen lajiin tärkeitä harjoitusmahdollisuuksia.

Erilaisia kaupungin liikuntapalvelujen toimintoja pidetään poikkeuksetta tarpeellisina. Tärkeimpänä nähdään liikuntapaikkojen kunnossapito ja kaupungin yhteistyö seurojen kanssa. Vähiten tärkeänä pidetään liikuntapaikkojen suunnittelua ja rakentamista sekä liikuntapaikkojen varaamista. Kaikki seurat eivät käytä kaupungin ylläpitämiä liikuntapaikkoja, joten niiden varaaminen tai rakentaminenkaan ei ole tarpeellista.

Tarpeellisuuden lisäksi seuroilta kysyttiin, miten kaupunki on hoitanut tehtävänsä eri liikuntapaikkojen ja liikuntapalvelujen osalta. Liikuntapaikkojen osalta tulokset painottuivat ”ei tietoa” -luokkaan, mutta vastausten perusteella voidaan kuitenkin vetää joitain johtopäätöksiä.

Liikuntapaikoista hiihtoladut arvioidaan useimmin hyvin hoidetuksi, kun 41 prosenttia vastaajista arvioi kaupungin hoitaneen ladut erittäin hyvin. Toiseksi parhaan arvosanan saa seuroilta uimahalli, jota kolmasosa kuvaa erittäin hyvin hoidetuksi. Pääosa liikuntapaikoista kerää seuroilta ainoastaan hyviä arvioita, mutta liikuntahalleja ja -saleja pitää melko huonoina kolmasosa vastaajista.

Tulosten perusteella voidaan perustellusti todeta, että seurat ovat kokonaisuudessaan hyvin tyytyväisiä siihen, miten kaupunki on liikuntapaikkansa hoitanut lukuun ottamatta liikuntahalleja ja -saleja.

Liikuntapaikkojen tarpeellisuus seuran toiminnan kannalta

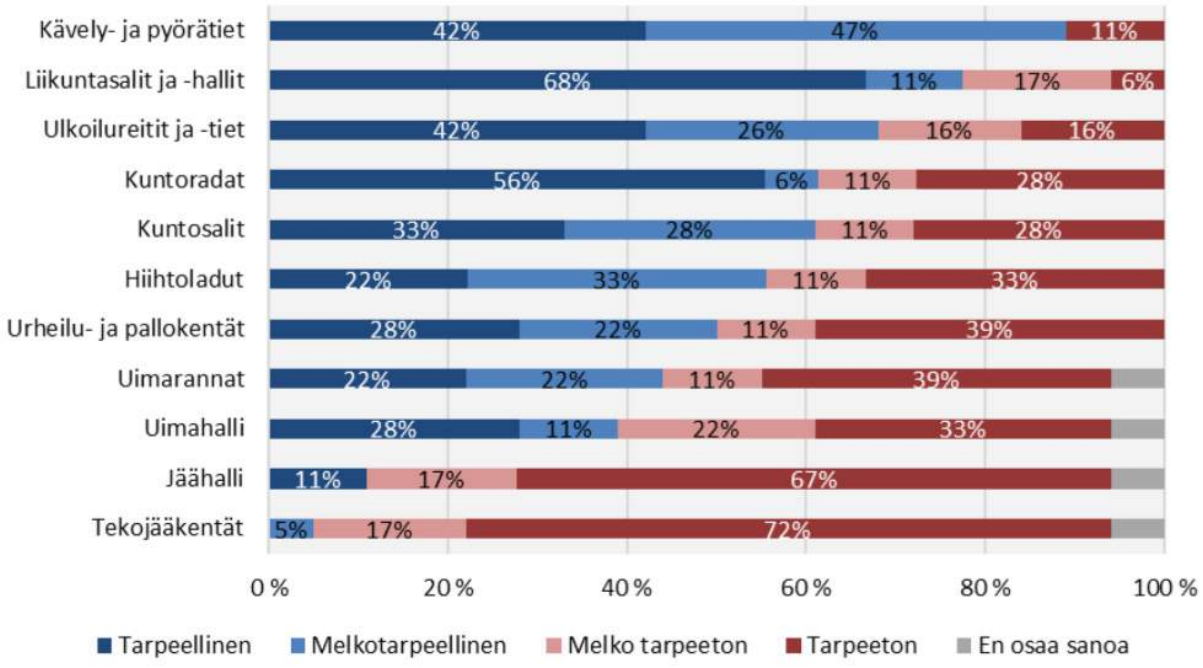

Liikuntapaikkojen toimintojen tarpeellisuus seuran toiminnan kannalta

Miten liikuntatoimi on hoitanut tehtävänsä liikuntapaikkojen osalta?

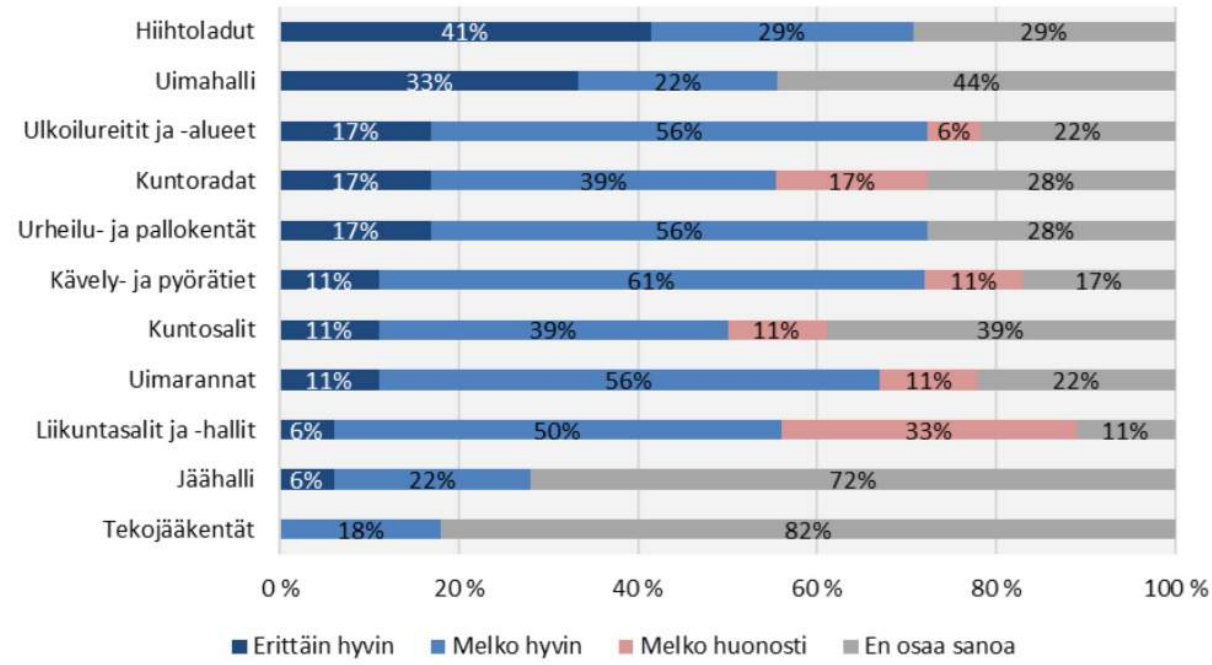

Liikuntapalvelujen osalta tulkintojen tekeminen on yksinkertaisempaa, sillä suuremmalla osalla vastaajista on ollut tietoa toiminnon laadusta. Selvä enemmistö seuroista kokee, että kaupunki on onnistunut aktivoimaan kuntalaisia liikuntaan melko hyvin. Myös liikuntapaikkojen varaaminen katsotaan onnistuneeksi.

Liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakopolitiikkaan on olemassa hierarkia, jonka perusteella kaupunki varaa omat vuoronsa ensimmäisenä ja sen jälkeen vuorot jaetaan liikuntaseuroille ja muille yhdistyksille. Vuorot on jaettu hyvässä hengessä eikä seurojen välillä ole ollut kiistaa liikuntapaikoista tai vuorojen ajankohdista. Erään virkamieshaastateltavan mukaan seurojen toi-

minnan suunnittelemisen kannalta koetaan kuitenkin ongelmalliseksi se, että seuraavan kauden vuorot haetaan jo keväällä. Harvalla seuralla on siinä vaiheessa käsitystä puolen vuoden päästä tarvitsemistaan vuoroista, mikä näkyy vuorojen ylivarauksena. Tästä näkökulmasta vuorojen hakuun tarvittaisiin selkeämmät säännöt, jotta toiminnan kannalta ylimääräisten vuorojen varaamiselta vältyttäisiin.

SEUROJEN TOIMINNAN SUUNNITTELEMISEN KANNALTA KOETAAN ONGELMALLISEKSI SE, ETTÄ SEURAAVAN KAUDEN VUOROT HAETAAN JO KEVÄÄLLÄ.

Seurojen taloudelliseen tukeen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoon oltiin liikuntapaikkojen varaamisen jälkeen seuraavaksi tyytyväisimpiä. Noin neljäsosa vastanneista kuitenkin katsoo ne huonosti tai erittäin huonosti hoidetuiksi. Myös harjoitustilojen tarjonnan ja liikuntapaikkojen rakentamisen arvioinneissa on hajontaa, mikä kielii eriarvoisista liikuntamahdollisuuksista seurojen välillä. Huonoiten hoidetuksi arvioidaan kaupungin yhteistyö seurojen kanssa, mikä on huomionarvoista, sillä yhteistyö nähtiin yhdeksi tarpeellisimmista palveluista. Seurojen ja kaupungin välinen yhteistyö sai kritiikkiä myös seurahaastatteluissa.

Kyselyssä seurat pääsivät kertomaan, miten liikuntapalveluiden pitäisi niiden mielestä priorisoida toimintaansa. Vastaajat saivat jakaa 1 000 euroa erilaisten osa-alueiden kesken. Liikuntapaikkojen hoito ja kunnossapito kerää seuroilta keskimäärin isoimman potin (253 €), tosin kauaksi ei jää taloudellinen tuki seuroille, joka keräsi keskimäärin 247 euroa. Yhteensä näihin kahteen osa-alueeseen jaettiin puolet 1 000 eurosta. Kolmanneksi tärkeimmäksi nähdään liikuntapaikkojen rakentaminen. Vähiten tärkeäksi palveluksi koetaan seurojen toiminnasta tiedottaminen ja koulutuksen järjestäminen seurojen toimijoille, joihin sijoitetaan vain viitisenkymmentä euroa.

VÄHITEN TÄRKEÄKSI PALVELUKSI KOETAAN SEUROJEN TOIMINNASTA TIEDOTTAMINEN JA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN SEUROJEN TOIMIJOILLE.

Miten liikuntatoimi on hoitanut tehtävänsä liikuntapaivelujen osalta?

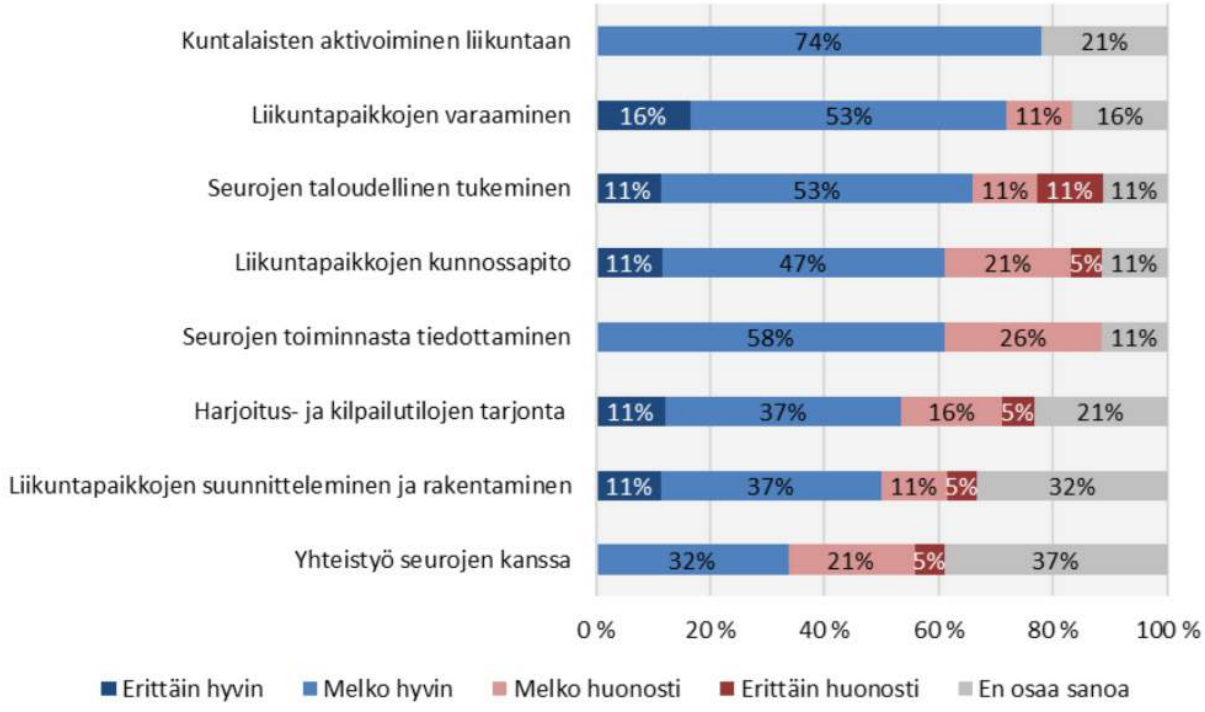

Miten seurat priorisoisivat 1000 € liikuntapalvelujen toiminnassa?

Seuroilta kartoitettiin mikä liikuntapaikka Pieksämäelle tulisi rakentaa seuraavan viiden vuoden aikana ja vastaavasti mikä paikka tulisi saneerata. Seitsemän vastaajan mukaan seuraavaksi tulisi rakentaa keilahalli ja kuuden mukaan monitoimi-/liikuntahalli, jossa olisi tiloja useille eri lajeille kuten yleisurheilulle, tennikselle, beach volleylle ja muille palloilulajeille.

Saneerauksen tarpeessa olivat seurojen vastausten perusteella Urheilutalo ja Kontiopuiston liikuntahalli. Yksittäisiä vastauksia saatiin myös uimahallin ja Ojintalon kuntosaleista, Meriluodon koulun saleista, jäähallin ilmanvaihtojärjestelmästä, ja Keskuskentän saniteettitiloista. Kaikki vastaukset löytyvät raportin liitteestä.

Avoimella kysymyksellä selvitettiin myös välittömästi kuntoon saatettavia asioita seuran toimintaan liittyen sekä yleisellä tasolla. Vastaukset koskivat pääasiassa eri liikuntapaikkojen kunnostamistoimenpiteitä. Myös tässä kysymyksessä nousi esiin Urheilutalon ja Kontiopuiston liikuntahallin saneeraus.

Seurat saivat eritellä tarkemmin kolme tärkeintä kehittämistoimenpidettä liikuntapalveluja koskien. Toimen-

Mikä liikuntapaikka tulisi rakentaa/saneerata seuraavaksi?

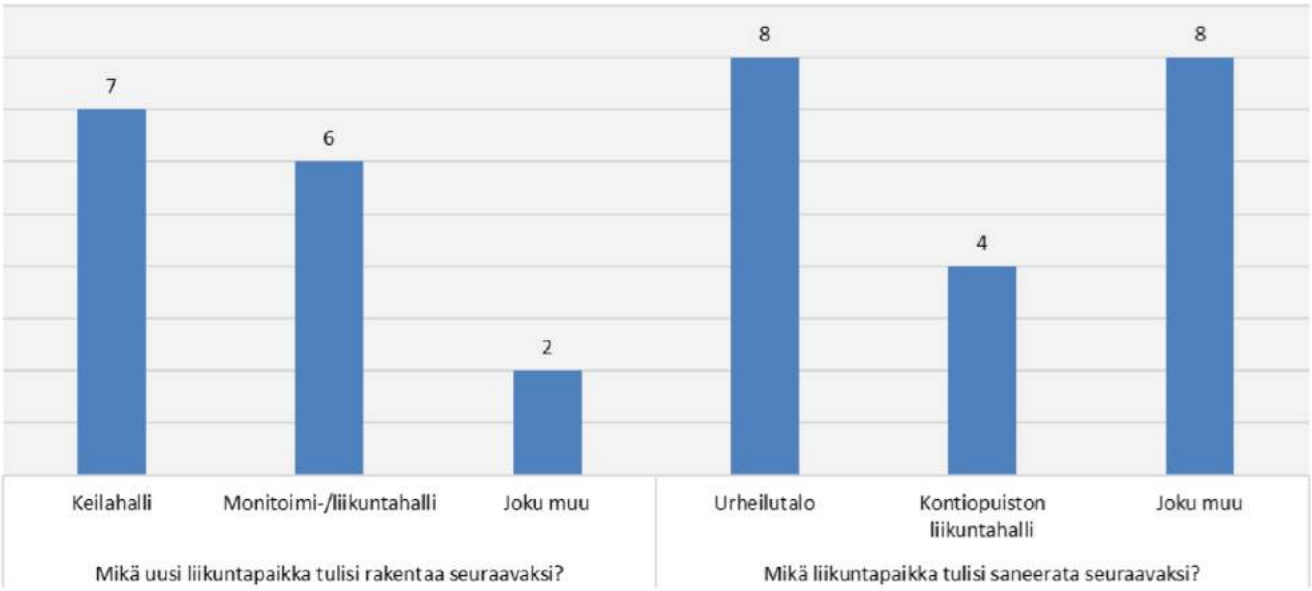

pide-ehdotuksia saatiin laidasta laitaan, mutta erityisesti korostuivat yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä sekä eri liikuntapaikkojen ja -välineiden kunnossapito. Lisäksi seurat peräänkuuluttivat liikuntapalvelujen tiedottamisen ja taloudellisen tuen kehittämistä. Kaikki kehittämistoiveet on esitetty liitteissä.

2.5 SEURAN JA KAUPUNGIN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Haastatteluissa osa seurojen edustajista suhtautui yhteistyön toimivuuteen kaupungin kanssa kriittisesti. Keskeisimmäksi ongelmaksi nähtiin selkeiden vastuutahojen puute ja heikko vastaaminen annettuun palautteeseen. Seuraedustajien mukaan kaupungin liikuntatoimesta on vaikea saada ketään kiinni. Seurat kaipaavatkin kaupungin puolelta selkeää yhteyshenkilöä, johon voi olla yhteydessä seurojen toimintaa koskevissa asioissa. Seurat toivovat myös, että saisivat aina palautteeseensa kuittauksen siitä, että palaute on vastaanotettu ja miten siihen reagoidaan tai ollaan reagoimatta.

Kyselyssä kaupungin ja seurojen yhteistyötä kartoitettiin muutamilla kysymyksillä. Ensimmäisenä kysyttiin seurojen mielipiteitä yhteistoiminnan toimivuudesta kaupungin kanssa. Hyvän arvosanan antaa kaksi kolmasosaa vastanneista, mutta erinomaista arvosanaa kaupungin ja seuran välinen yhteistyö ei saa yhdeltäkään seuralta. Kolmasosa vastaajista arvioi yhteistyön tyydyttäväksi ja 6 prosenttia heikoksi.

Arvio seuran ja kaupungin välisestä yhteistyöstä

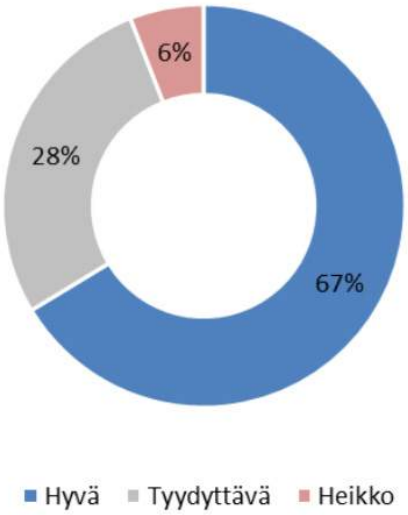

Avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin kehittämisehdotuksia siitä, miten seurat ja kaupunki voisivat parantaa yhteistyötä. Seuroista 12 esitti omia ideoitaan. Seurat arvioivat voivansa itse parantaa yhteistyötä kehittämällä seuran viestintää kaupungin suuntaan. Vastaavasti myös kaupunki voisi pitää paremmin yhteyttä seuroihin. Yhteistyötä parantavaksi nähdään myös liikuntapaikkojen kunnossapidon kehittäminen ja kaupungilta saatava taloudellinen tuki. Kaikki kehittämisehdotukset löytyvät raportin liitteestä.

Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön kaupungin kanssa

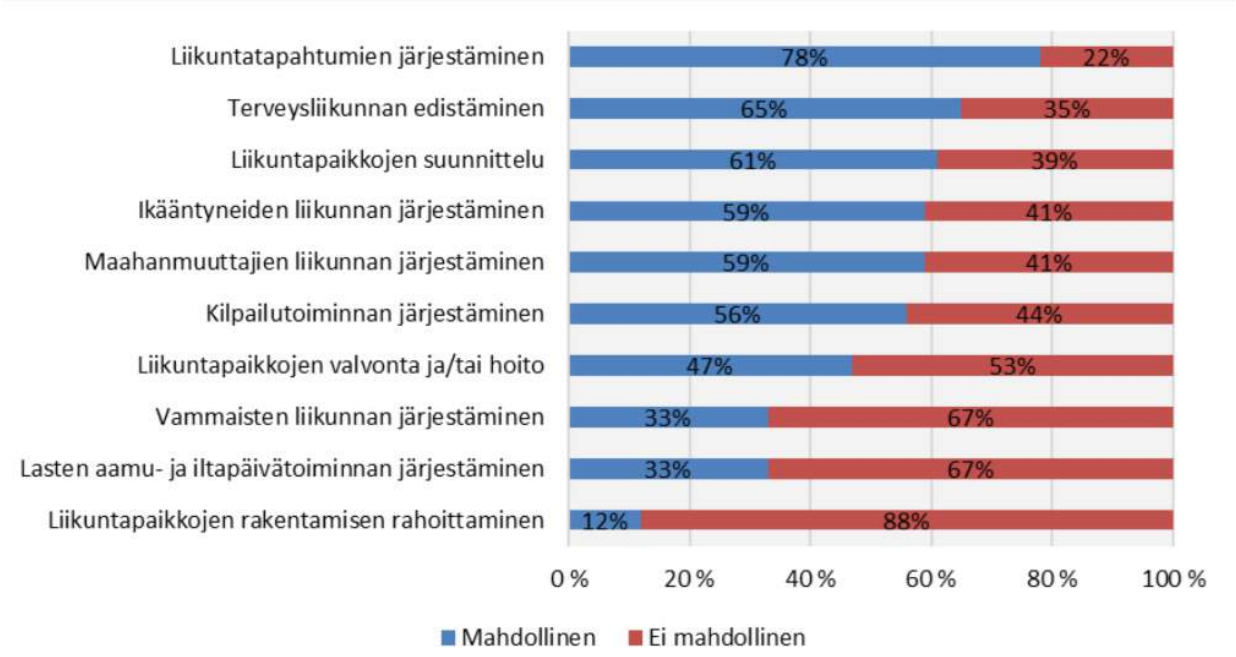

Kyselyssä kartoitettiin myös millaisia edellytyksiä seuroilla on yhteistyöhön erilaisten toimintojen järjestämisessä. Kysymys kuului: “Onko seuralla mahdollisuuksia yhteistyöhön seuraavilla osa-alueilla?”. Seurat saivat vastata kielteisesti tai myönteisesti ehdotuksiin ja perustella kantansa halutessaan tarkemmin.

Suurimmat mahdollisuudet vaikuttaisi olevan liikuntatapahtumien järjestämisessä, johon vastasi myöntävästi lähes 80 prosenttia seuroista. Seuroja kiinnostaa myös terveysliikunnan edistäminen (65 %), liikuntapaikkojen suunnittelu (61 %) sekä ikääntyneiden ja maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen (59 %). Vähiten mahdollisuuksia nähdään liikuntapaikkojen rakentamisen rahoittamiseen osallistumisessa (12 %) sekä lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan (33 %) ja vammaisten liikunnan (33 %) järjestämisessä. Seurojen tarkemmat perustelut ja ehdotukset on esitetty liitteenä.

Haastatteluissa seurat kertoivat toivovansa, että kaupunki ottaisi heidät paremmin mukaan erityisesti liikunnallisten tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen sekä liikuntapaikkojen ja -reittien suunnitteluun. Yksi seuroista koki kilpailevansa kaupungin liikuntaryhmien kanssa samoista harrastajista, sillä kaupungilla ja seuralla on tarjonnassaan samoja lajeja. Toiminnan suunnitteluun toivotaan yhteistyötä koko liikuntaperheen: seurojen, kaupungin ja yksityisten yritysten kanssa.

Yhden virkamieshaastateltavan mukaan seurojen kanssa on yritetty herätellä uudenlaista yhteistyötä matalan kynnyksen toiminnan järjestämisessä. Pieksämäen seurat ovat kuitenkin siinä suhteessa perinteisiä, että toimivat lähinnä junioriurheilun parissa eivätkä haastateltavan mukaan ole kovinkaan kiinnostuneita matalan kynnyksen toiminnan järjestämisestä. Seurakyselyn tulokset kuitenkin kertovat, että seuroilla olisi kiinnostusta terveysliikunnan edistämiseen ja monet seurat järjestävät jo nyt säännöllistä toimintaa myös varttuneemmille pieksämäkeläisille.

Virkamieshaastatteluiden perusteella erityisesti koulut toivovat laaja-alaisempaa yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. Kouluihin toivotaan enemmän lajiesittelyitä ja haastattelujen perusteella seurat ovat niitä kiinnostuneita järjestämään. Haastatteluissa pohdittiin myös seurojen mahdollisuutta osallistua koulujen liikuntakerhojen järjestämiseen. Koulun kautta tapahtuva toiminta madaltaisi myös kynnystä seuratoimintaan osallistumiseen.

2.6 SEURAN YHTEISTYÖ MUIDEN SEUROJEN KANSSA

Haastateltujen seurojen edustajien mukaan pieksämäkeläisten seurojen välisessä yhteistyössä on kehitettävää. Viimeisimmäksi yhteiseksi ponnistukseksi muistellaan lentopallon Power Cupin järjestämistä, jossa oli mukana useita liikuntaseuroja. Yhteistyötä on jonkin verran saman lajin seurojen välillä. Esimerkiksi ratsastusseurat hyödyntävät yhteistä kiertävää valmentajaa.

Kyselyn tulosten perusteella seurojen välinen yhteistyö on kuitenkin hieman yleisempää kuin haastatteluiden perusteella voisi olettaa. Seuroista 44 prosenttia tekee yhteistyötä toisen pieksämäkeläisen seuran kanssa ja

Onko seuralla yhteistyötä muiden seurojen kanssa?

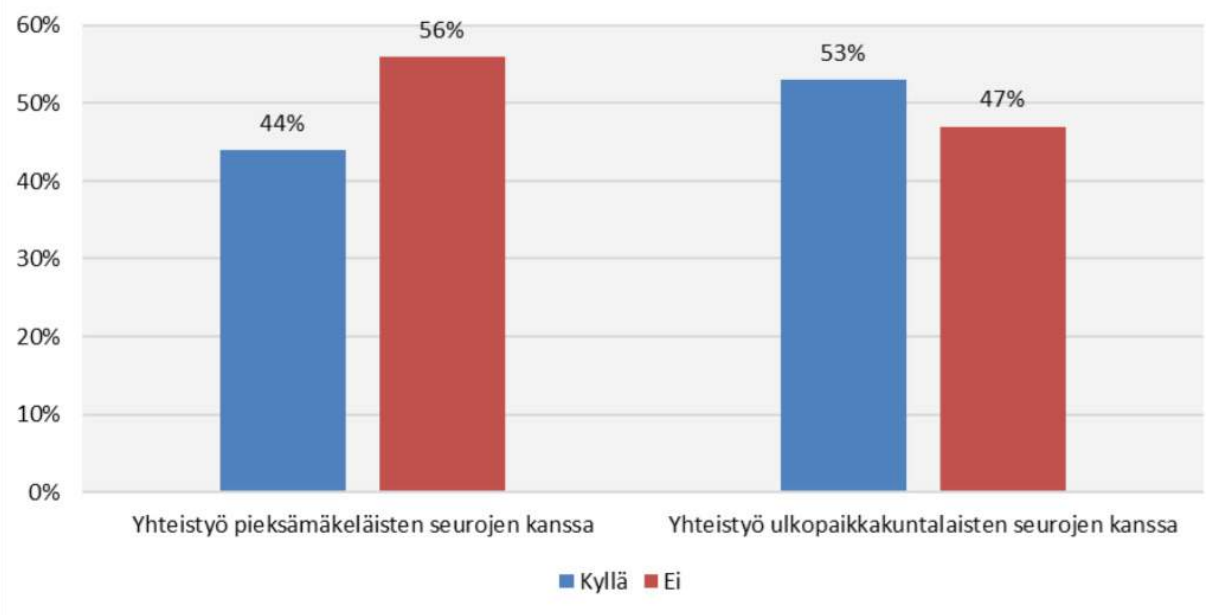

53 prosenttia ulkopaikkakuntalaisen seuran kanssa. Paikkakuntalaisten seurojen kanssa tehdään yhteistyötä muun muassa Poleenin narikan järjestämisessä, harjoitusvuorojen vaihtamisessa ja kilpailu- ja valmennustoiminnan järjestämisessä. Ulkopaikkakuntalaisten seurojen kanssa on farmisopimuksia ja lisäksi järjestetään yhteisiä koulutuksia sekä leirejä. Ulkopaikkakuntalaiset yhteistyöseurat ovat lähes aina saman lajin seuroja, kun taas pieksämäkeläisten seurojen yhteistyö ei ole yhtä lajiriippuvaista.

Kysyttäessä seuroilta millaisesta yhteistyöstä ne ovat kiinnostuneita, eniten kiinnostavat päättäjiin vaikuttaminen (63 %) ja yhteinen koulutus (58 %). Myös yhteistapahtumien järjestäminen herättää mielenkiintoa (53 %). Selvästi vähiten kiinnostusta herättää puolestaan yhteinen kilpailutoiminta (11 %). Avoimessa vastauksessa yksi seuroista kertoo olevansa kiinnostanut erityisesti yhteisten palvelujen tuottamisesta TYKY-toimintaan Hiekanpäässä toimivien seurojen kanssa.

Haastatellut seurat olivat kiinnostuneita toteuttamaan erityisesti yhteisiä tapahtumia. Eräs haastateltu seuratoimija ehdotti, että seurat voisivat käydä tutustumassa toistensa toimintaan, sillä moni ei tiedä minkälaista toimintaa muissa seuroissa järjestetään.

Pieksämäen Seudun Liikunta ry kokoaa seuroja yhteen, mutta kokouksissa käy tyypillisesti korkeintaan 10-15 seuraa. Yhteistoiminta nähdään mahdollisesti lisätyöksi oman seuratyön rinnalla ja siksi yhteistyö ei ole ollut kovin aktiivista. Seurat painottivat myös, että jos jotain yhteisiä kokouksia järjestetään, niissä pitäisi tehdä konkreettisia päätöksiä yleisen jutustelun sijaan.

Minkälainen seurojen välinen yhteistyö herättää kiinnostusta?

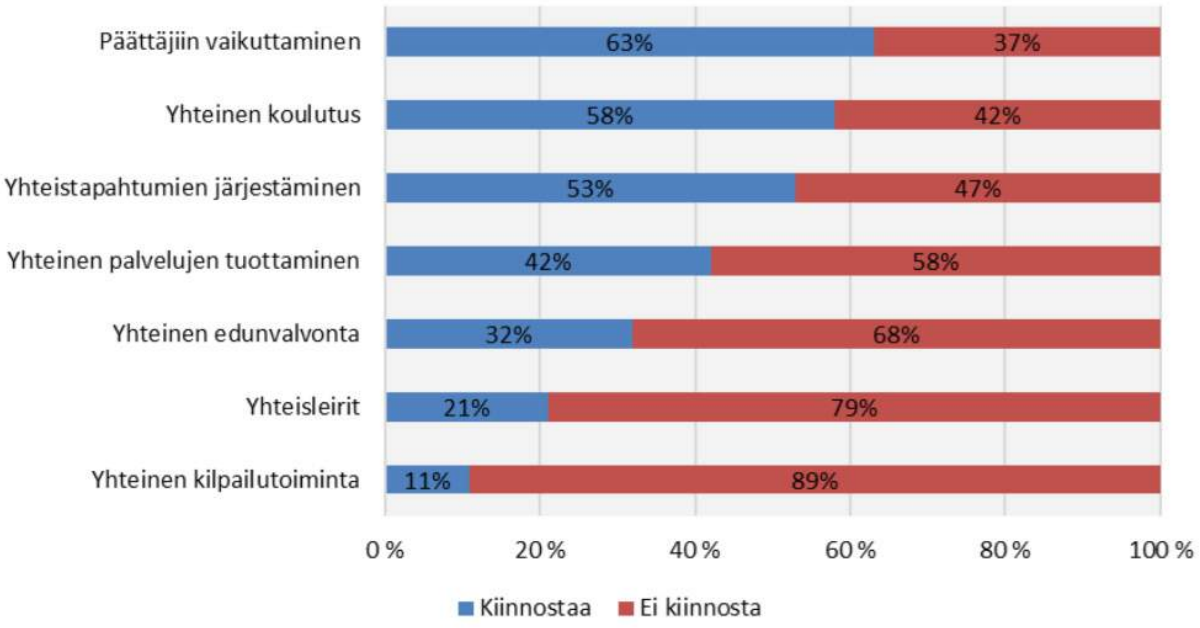

3 KESKEISET HAASTEET JA KEHITYSKOHTEET

SEURATOIMIJOIDEN PUUTE

Seurojen yksi suurimmista haasteista on aktiivisten seuratoimijoiden puute. Toiminnan pyörittämiseen tarvittaisiin lisää vastuu- ja luottamushenkilöitä sekä valmentajia ja ohjaajia. Aktiivisten järjestötoimijoiden ikääntyminen vaikeuttaa seurojen tilannetta entisestään.

HARRASTAJIEN VÄHEMINEN

Pieksämäen negatiivinen väestönkehitys heijastuu myös seurojen toimintaan. Lasten ja nuorten joukkueissa ei riitä osallistuja tasoryhmien tai ikäryhmien perustamiseen. Harrasteryhmille olisi kysyntää, mutta osallistujia ei löydy ainakaan lajitasolla riittävästi. Nuorten muuttaessa pois paikkakunnalta pitkäaikaisia seuraharrastajia ei liiemmin ole, mikä vaikuttaa myös seuratoiminnan jatkuvuuteen.

LIIKUNTAHALLIEN LAADUN PARANTAMINEN

Liikuntapaikoista Urheilutalo ja Kontiopuiston liikuntahalli ovat keskeisimmät kehityskohteet. Hallien kunnon ja varustelun lisäksi seurat ovat tyytymättömiä vahtimestaripalveluihin.

SEUROJEN JA KAUPUNGIN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Osa seuroista on tyytymättömiä yhteistyöhön kaupungin kanssa. Erityisesti liikuntapalvelujen henkilöstön saavutettavuus koetaan ongelmalliseksi.

Seurat näkevät yhteistyömahdollisuuksia kaupungin kanssa eritoten liikuntapahtumien järjestämisessä ja terveysliikunnan edistämisessä. Seurat haluaisivat mukaan myös liikuntapaikkojen suunnitteluun.

SEUROJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Seurat ovat halukkaita lisäämään seurojen välistä yhteistyötä. Kiinnostusta herättävät erityisesti päättäjiin vaikuttaminen sekä koulutuksen ja yhteistapahtumien järjestäminen.